

รายงานผลการถอดบทเรียนเกษตรกรต้นแบบ
ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.)
อำเภอปากเกร็ดจังหวัดนนทบุรี
ข้อมูล ณ วันที่ ๒๗ เดือน มกราคม พ.ศ. ๒๕๖๘

.....

ส่วนที่ ๑ ข้อมูลเกษตรกรต้นแบบ

๑. ชื่อ-สกุล.....นายบุญลือ เรืองฉาย.....
๒. เลขประจำตัวประชาชน
๓. ที่อยู่ปัจจุบันที่ติดต่อได้.....๖๒/๑ หมู่ที่ ๖ ตำบลคลองข่อย อำเภอคลองข่อย จังหวัดนนทบุรี.....
โทรศัพท์ ๐๘๐ ๔๙๑ ๖๙๔๒ Facebook..... Line.....
ปีเกิด พ.ศ....๒๕๐๐
๔. สถานภาพ ☐ โสด ☒ สมรส ☐ หย่าร้าง
๕. ระดับการศึกษา.....ประถมศึกษา ๗.....
สถานประกอบการ.....โรงเรียนวัดท่าเกวียน.....
คณะ/สาขาวิชา.....
๖. อาชีพปัจจุบัน
☒ ๖.๑ ประกอบอาชีพการเกษตรเพียงอย่างเดียว
☐ ๖.๒ ประกอบอาชีพการเกษตร และประกอบอาชีพอย่างอื่นนอกเหนือจากเกษตร
ระบุ.....
๗. รายได้จากการประกอบอาชีพการเกษตร.....๒๐๐,๐๐๐.....บาท/ปี
๘. เป็นเกษตรกรต้นแบบ ศพก. หลัก เมื่อปี พ.ศ.๒๕๕๘.....

ส่วนที่ ๒ ข้อมูลเกี่ยวกับศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)

๑. สินค้าหลัก.....ข้าว.....
๒. แปลงเรียนรู้ มีจำนวน๑.....แปลงเรียนรู้ ประกอบด้วย
๑) แปลงเรียนรู้ด้านข้าว
๓. ฐานเรียนรู้ จำนวน.....๖.....ฐานเรียนรู้ ประกอบด้วย
๑) การผลิตขยายและการใช้สารชีวภัณฑ์
๒) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
๓) การผลิตน้ำหมักชีวภาพ
๔) การขยายพันธุ์พืช
๕) การผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน
๖) การเพาะเลี้ยงเห็ดนางฟ้า
๔. หลักสูตรการเรียนรู้ จำนวน.....๓.....หลักสูตร ประกอบด้วย
๔.๑ หลักสูตรหลัก จำนวน๓..... หลักสูตร ประกอบด้วย
๑)การลดต้นทุนการผลิต
๒) การผลิตขยายสารชีวภัณฑ์
๓) การทำน้ำหมักสับปรดย่อยสลายต่อซังและฟางข้าว

๔.๒ หลักสูตรบังคับ จำนวน๑..... หลักสูตร ประกอบด้วย

๑) เกษตรทฤษฎีใหม่

๔.๓ หลักสูตรเสริม จำนวน๑..... หลักสูตร ประกอบด้วย

๑) การจัดทำบัญชีครัวเรือน

๔.๔ หลักสูตรที่มีความโดดเด่นของ ศพก. (ให้ระบุมาจำนวน ๑ หลักสูตร พร้อมระบุวัตถุประสงค์ เนื้อหา และรูปแบบการถ่ายทอดความรู้)

หลักสูตรการใช้สารชีวภัณฑ์เพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าวซึ่งเป็นส่วนหนึ่งขององค์ความรู้เด่นของเกษตรกรต้นแบบ

วัตถุประสงค์: เพื่อลดต้นทุนการผลิตข้าวและลดการใช้สารเคมีในกระบวนการเพาะปลูก

เนื้อหา:

- ๑) การผลิตขยายและการใช้สารชีวภัณฑ์
- ๒) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน
- ๓) การผลิตน้ำหมักชีวภาพ
- ๔) การขยายพันธุ์พืช
- ๕) การผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน
- ๖) การเพาะเลี้ยงเห็ดนางฟ้า

รูปแบบการถ่ายทอดความรู้: เป็นการถ่ายทอดความรู้ผ่านฐานเรียนรู้และการอบรมให้กับเกษตรกร ซึ่งเน้นการเรียนรู้แบบปฏิบัติจริงเพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการทำนาของตนเองได้

ภาพที่ ๑ การผลิตขยายและการใช้สารชีวภัณฑ์

๕. การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการของคณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (การเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ อย่างไรบ้าง ให้อธิบายวิธีการ และแนวทางในการเข้าร่วมจัดทำแผนอย่างละเอียด)

คณะกรรมการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรระดับจังหวัด (SC) มีบทบาทสำคัญในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการ โดยมีแนวทางและวิธีการเข้าร่วมจัดทำแผนฯ และมีการประชุมคณะกรรมการ ศพก. ปีละ ๔ ครั้ง

๕.๑ บทบาทและหน้าที่หลักของ ศพก.

๕.๑.๑ ประสานความร่วมมือ จัดทำแนวทางสร้างการรับรู้และประสานความร่วมมือกับเครือข่ายต่าง ๆ ในพื้นที่ เพื่อขับเคลื่อนนโยบายและโครงการสำคัญของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์

๕.๑.๒ รวบรวมและวิเคราะห์ข้อมูล กำหนดขอบเขตและแนวทางในการเก็บข้อมูลด้านการเกษตรและสหกรณ์ของจังหวัด รวบรวมและจัดทำฐานข้อมูล รวมถึงวิเคราะห์สถานการณ์ปริมาณและราคาสินค้าเกษตร

๕.๑.๓ ติดตามและแก้ไขปัญหาดิตตามปัญหาในภาคเกษตรในพื้นที่เพื่อจัดทำแนวทางป้องกัน
เตรียมการแก้ไขปัญห และสนับสนุนการแก้ไขปัญหาระดับ

๕.๒ การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนฯ ศพก. มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการในหลายด้าน
ตาม "แผนปฏิบัติการของกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ระยะ ๕ ปี (พ.ศ. ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐)" ซึ่งมุ่งเน้นการทำงาน
ร่วมกันกับทุกภาคส่วน

๕.๒.๑ สร้างความร่วมมือ:ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน
และกลุ่มเกษตรกร เพื่อแก้ไขปัญหและบูรณาการการทำงานในพื้นที่

๕.๒.๒ การบริหารจัดการสินค้าและทรัพยากร:นำข้อมูลที่รวบรวมมาใช้ในการวางแผนการผลิต
สินค้าเกษตรอย่างเป็นระบบ

๕.๒.๓ การปรับปรุงกลไกขับเคลื่อน ศพก. อาจมีการปรับปรุงกลไกและคณะกรรมการในระดับ
จังหวัดให้เหมาะสมและสอดคล้องกับภารกิจของหน่วยงานในพื้นที่ เพื่อให้การทำงานมีลักษณะ Single
Command (การสั่งการแบบเบ็ดเสร็จ) โดยมีเกษตรและสหกรณ์จังหวัดเป็นแกนกลางในการปฏิบัติงาน

ภาพที่ ๒ การประชุมคณะกรรมการ ศพก. ปีละ ๔ ครั้ง

๖. การจัดทำแผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก. (แผนราย ศพก.) (มีการจัดทำแผนฯ
อย่างไรบ้าง ใครบ้างเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดทำแผน และให้แนบแผนฯ)

๖.๑ แนวทางการพัฒนา ศพก. และแผนการปฏิบัติงาน ศพก.อำเภอปากเกร็ด มีดังนี้

๑) จัดทำแผนพัฒนาศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรโดยใช้หลักการมีส่วนร่วม
ในการวางแผนและดำเนินการในการขับเคลื่อนการดำเนินงานศูนย์ฯ

๒) พัฒนาศักยภาพของเกษตรกรต้นแบบ ให้มีทักษะในการเป็นวิทยากรกระบวนการและมีความรู้ใน
การถ่ายทอดในด้านเทคโนโลยีการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว หรือความรู้ด้านการเกษตรด้านใดด้านหนึ่งตามความถนัด
เพื่อให้สามารถให้คำแนะนำและเป็นพี่เลี้ยงให้กับเกษตรกรรายอื่นได้

๓) พัฒนาศักยภาพคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ในด้านการ
บริหารงาน การแบ่งภาระหน้าที่ให้รับผิดชอบให้กับคณะกรรมการอย่างเหมาะสม

๔) จัดประชุมคณะกรรมการศูนย์ฯ ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการวางแผนการดำเนินงาน
รายเดือน รายปีงบประมาณ แบบมีส่วนร่วม เพื่อการทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและไม่ซ้ำซ้อน

๕) พัฒนาศูนย์เรียนรู้ให้มีความเหมาะสม เพื่อจัดฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพและ
ใช้การเรียนรู้แบบโรงเรียนเกษตรกรในการถ่ายทอดความรู้ เน้นปฏิบัติจริง

๖) ดำเนินการประชาสัมพันธ์เผยแพร่ผลงาน ดีเด่นของเกษตรกรต้นแบบ และการดำเนินงาน
โครงการต่างๆของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ให้เกษตรกรในอำเภอ และจังหวัดทราบ

ตารางที่ ๑ แผนปฏิบัติการบูรณาการการขับเคลื่อนการดำเนินงาน ศพก.

กิจกรรม	ปริมาณ	หน่วย	ระยะเวลา											
			พ.ศ. ๒๕๖๗					พ.ศ. ๒๕๖๘						
			ต.ค.	พ.ย.	ธ.ค.	ม.ค.	ก.พ.	มี.ค.	เม.ย.	พ.ค.	มิ.ย.	ก.ค.	ส.ค.	ก.ย.
๒.๔ คณะกรรมการ ศพก.														
- ประชุมคณะกรรมการ ศพก.	๔	ครั้ง			๑๘			๑๘		๒๘	๒๗			
๓. การให้บริการของ ศพก.														
๓.๑การให้บริการข้อมูลข่าวสาร	๑๒	ครั้ง	←											→
๓.๒ การให้บริการด้านการเกษตร	๑๒	ครั้ง	←											→
๓.๓การแก้ปัญหาและรับเรื่องร้องเรียน	-	ครั้ง	←											→
๔. ติดตามและประเมินผลและรายงาน														
๔.๑การรายงานความก้าวหน้า	๑๒	ครั้ง	←											→
๔.๒สรุปผลการดำเนินงาน	๑๒	ครั้ง	←											→

ส่วนที่ ๓ ข้อมูลด้านการเกษตรและการทำงานเป็นเกษตรกรต้นแบบศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร(ศพก.)

๑. ผลสำเร็จในกิจกรรมทางการเกษตรของเกษตรกรต้นแบบที่มีการนำวิชาการ เทคโนโลยีการเกษตร มาปรับใช้ใน ศพก. จนเกิดผลสำเร็จในการทำการเกษตร พร้อมเป็นแบบอย่างให้เกษตรกรในพื้นที่

๑.๑ แรงบันดาลใจและจุดเริ่มต้น

๑) อะไรคือแรงบันดาลใจในการเริ่มต้นการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิม ๆ สู่การทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการหรือเทคโนโลยีในกิจกรรมการเกษตรของท่าน

แรงบันดาลใจในการปรับเปลี่ยนการทำการเกษตรแบบเดิมของนายบุญลือ เรืองฉาย เกษตรกรต้นแบบมาจากการมุ่งเน้นที่จะลดการใช้สารเคมีในการทำนา เนื่องจากความตระหนักถึงผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม และต้องการลดต้นทุนการผลิตเพื่อเพิ่มรายได้

นายบุญลือจึงได้นำหลักวิชาการและเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในกิจกรรมการเกษตร โดยเฉพาะการทำนาแบบผสมผสาน ซึ่งได้แก่การผลิตขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มาและเชื้อราเมธาไรเซียมเพื่อใช้เป็นสารชีวภัณฑ์ในการควบคุมศัตรูพืชและการผลิตปุ๋ยหมักและปุ๋ยน้ำหมักสับปะรดเพื่อใช้เป็นปุ๋ยอินทรีย์ทดแทนปุ๋ยเคมี

การปรับเปลี่ยนนี้ส่งผลให้สามารถลดต้นทุนการผลิตข้าวได้ถึง ๑,๐๔๐ บาทต่อไร่ ซึ่งเป็นการพิสูจน์ถึงความสำเร็จของการทำการเกษตรแบบใช้หลักวิชาการและเทคโนโลยี

๒) ปัญหาหรือความท้าทายอะไรที่ผลักดันให้เกิดการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและการนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้

ปัญหาและความท้าทายที่ผลักดันให้นายบุญลือ เรืองฉาย เกษตรกรต้นแบบหันมาทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนำเทคโนโลยีนวัตกรรมมาใช้ คือ

๒.๑) การลดต้นทุนการผลิตการทำนาแบบเดิมมีต้นทุนสูง โดยเฉพาะค่าปุ๋ยเคมีและสารเคมี ทำให้รายได้สุทธิของเกษตรกรลดลง

๒.๒) ความตระหนักถึงสุขภาพและสิ่งแวดล้อมการใช้สารเคมีในปริมาณมากส่งผลกระทบต่อสุขภาพของเกษตรกรและผู้บริโภค รวมถึงทำลายสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

การนำหลักวิชาการมาใช้ เช่น การผลิตสารชีวภัณฑ์และปุ๋ยอินทรีย์ ทำให้สามารถลดการพึ่งพาสารเคมี ลดต้นทุนการผลิต และทำให้การเกษตรยั่งยืนมากขึ้น

๑.๒ รายละเอียดของการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีที่นำมาใช้ในแปลงเรียนรู้ ฐานเรียนรู้

๑) การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรมหรือเทคโนโลยีการเกษตรใดที่ได้นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร(เช่น การลดการเกิดปัญหาเรื่องดิน น้ำ อากาศ ในพื้นที่ การลดต้นทุนการผลิต การลดการระบาดของศัตรูพืช การเพิ่มผลผลิต การเพิ่มมูลค่าผลผลิตได้มีการนำนวัตกรรม และเทคโนโลยีมาปรับใช้อย่างไรบ้าง)

นายบุญลือ เรืองฉาย เกษตรกรต้นแบบได้นำหลักวิชาการและนวัตกรรมมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตร โดยเน้นไปที่การลดต้นทุนการผลิตและการลดปัญหาศัตรูพืชเป็นหลัก ดังนี้

๑. การลดต้นทุนการผลิต

๑.๑ การผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักสับปะรดย่อยสลายต่อซังและฟางข้าวเป็นการใช้วัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาผลิตเป็นปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง ซึ่งช่วยลดการพึ่งพาปุ๋ยเคมีที่มีราคาสูงลงได้มาก อีกทั้งยังเป็นการจัดการแปลงหลังเก็บเกี่ยวผลผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมอีกด้วย

๑.๒ การลดการใช้สารเคมีโดยเฉพาะในกิจกรรมการทำนา ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญที่ช่วยลดภาระค่าใช้จ่ายในการซื้อสารเคมีกำจัดศัตรูพืช

๒. การลดการระบาดของศัตรูพืช

๒.๑ การผลิตและขยายเชื้อราไตรโคเดอร์มาเป็นจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ในการควบคุมเชื้อราสาเหตุโรคพืช ช่วยลดความจำเป็นในการใช้สารเคมีฆ่าเชื้อรา

๒.๒ การผลิตและขยายเชื้อราเมธาไรเซียมเป็นจุลินทรีย์ที่ใช้ควบคุมแมลงศัตรูพืช ช่วยลดการใช้จ่ายฆ่าแมลง

๒) อธิบายขั้นตอนการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีหรือนวัตกรรมทางการเกษตรของท่าน

๑. การวิเคราะห์ปัญหาและความต้องการเริ่มต้นจากการวิเคราะห์ปัญหาที่เผชิญอยู่ เช่น ต้นทุนการผลิตที่สูงจากการใช้สารเคมี และผลกระทบต่อสุขภาพและสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดความต้องการที่จะเปลี่ยนมาทำเกษตรแบบยั่งยืน

๒. การแสวงหาความรู้และเทคโนโลยีค้นคว้าหาความรู้ด้านการทำนาแบบผสมผสานและเทคโนโลยีชีวภาพที่สามารถนำมาใช้ทดแทนสารเคมีได้ เช่น การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาและเมธาไรเซียม

๓. การทดลองและประยุกต์ใช้ นำความรู้ที่ได้มาทดลองปฏิบัติจริงในพื้นที่ของตนเอง โดยเริ่มจากการผลิตเชื้อราไตรโคเดอร์มาและเมธาไรเซียม รวมถึงการทำปุ๋ยหมักและน้ำหมักสับปะรดเพื่อลดต้นทุน

๔. การสร้างฐานเรียนรู้และถ่ายทอดองค์ความรู้เมื่อการทดลองประสบความสำเร็จและเห็นผลลัพธ์ที่ชัดเจน จึงได้จัดตั้งฐานเรียนรู้ใน ศพก. ของตนเอง เพื่อถ่ายทอดวิธีการและขั้นตอนต่างๆ ให้กับเกษตรกรในชุมชนและเครือข่าย โดยเน้นการฝึกปฏิบัติจริงเพื่อให้เกษตรกรสามารถนำไปปรับใช้ได้ด้วยตนเอง

๕. การพัฒนาและขยายผลมีเกษตรกรแปลงใหญ่ ศพก.เครือข่าย เกษตรกรในพื้นที่และพื้นที่ใกล้เคียง นักศึกษา และผู้ที่สนใจ เข้าศึกษาดูงานและจัดอบรมถ่ายทอดองค์ความรู้ แสดงให้เห็นถึงการขยายผลและสร้างเครือข่ายเกษตรกรที่นำเทคโนโลยีไปประยุกต์ใช้อย่างต่อเนื่อง

๓) อธิบายขั้นตอนการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการ เช่น การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน การปรับเปลี่ยนพันธุ์พืชที่ทนต่อสภาพภูมิอากาศ ด้านทานต่อโรคแมลง เป็นต้น (ให้อธิบายขั้นตอน วิธีการอย่างละเอียด)

การทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการเป็นแนวทางที่เน้นการใช้ข้อมูลทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุน และลดความเสี่ยงต่างๆ โดยมีขั้นตอนดังนี้

๑. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน

๑.๑ การวิเคราะห์ดินโดยการเก็บตัวอย่างดินในพื้นที่เพาะปลูกเพื่อส่งตรวจวิเคราะห์ในห้องปฏิบัติการ เพื่อให้ทราบถึงค่าความเป็นกรด-ด่าง (pH) และปริมาณธาตุอาหารหลัก (ไนโตรเจน, ฟอสฟอรัส, โพแทสเซียม) และธาตุอาหารรองที่พืชต้องการ ซึ่งจะนำไปสู่การจัดการและปรับปรุงบำรุงดินได้อย่างตรงจุด

๑.๒ การวิเคราะห์สภาพอากาศและสิ่งแวดล้อมศึกษาข้อมูลสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ เช่น ปริมาณน้ำฝน อุณหภูมิ และความชื้น เพื่อใช้ในการวางแผนการเพาะปลูก

๒. การวางแผนการเพาะปลูก

๒.๑ การเลือกพันธุ์พืชที่เหมาะสมเลือกใช้พันธุ์พืชที่ให้ผลผลิตสูง ด้านทานโรคและแมลง และมีความเหมาะสมกับสภาพภูมิอากาศในพื้นที่ ตัวอย่างเช่น หากพื้นที่เพาะปลูกมีแนวโน้มแห้งแล้ง ควรเลือกพันธุ์พืชที่ทนแล้ง หรือหากมีปัญหาเรื่องโรคพืชในอดีต ควรเลือกพันธุ์ที่ต้านทานโรค

๒.๒ การกำหนดแผนการจัดการวางแผนการจัดการตลอดฤดูกาลเพาะปลูก ตั้งแต่การเตรียมดิน การปลูก การบำรุงรักษา การให้น้ำ การให้ปุ๋ย ไปจนถึงการเก็บเกี่ยว

๓. การจัดการธาตุอาหารพืช

๓.๑ การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน (ปุ๋ยสั่งตัด)จากผลการวิเคราะห์ดิน จะมีคำแนะนำการใช้ปุ๋ยที่เหมาะสม โดยอาจมีการใช้ปุ๋ยสำเร็จรูปที่มีสูตรใกล้เคียง หรือนำแม่ปุ๋ยมาผสมใช้เอง (ปุ๋ยผสมปั้นเม็ด) เพื่อให้พืชได้รับธาตุอาหารในปริมาณที่เพียงพอต่อความต้องการและไม่สิ้นเปลือง

๓.๒ การปรับปรุงบำรุงดินหากดินมีปัญหา เช่น เป็นกรดหรือเป็นด่าง ควรมีการปรับปรุงด้วยสารปรับปรุงดินที่เหมาะสม เช่น การใช้ปูนขาวหรือปูนโดโลไมต์ในดินที่มีค่า pH ต่ำ

๔. การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน (Integrated Pest Management - IPM)

๔.๑ การสำรวจแปลงอย่างสม่ำเสมอตรวจสอบและประเมินสถานการณ์ศัตรูพืชในแปลงปลูกอย่างต่อเนื่อง

๔.๒ การใช้วิธีเขตกรรมปรับสภาพแวดล้อมให้ไม่เหมาะสมกับการระบาดของศัตรูพืช เช่น การปลูกพืชหมุนเวียน การทำลายวัชพืช

๔.๓ การใช้ชีวิตวิธีใช้ศัตรูธรรมชาติ เช่น ตัวห้ำ ตัวเบียน และจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์ (เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา) ในการควบคุมศัตรูพืช

๔.๔ การใช้สารเคมีอย่างเหมาะสม : ใช้สารเคมีเมื่อมีความจำเป็นเท่านั้น โดยเลือกใช้สารเคมีที่มีอันตรายน้อยที่สุดต่อมนุษย์และสิ่งแวดล้อม และใช้ในปริมาณที่ถูกต้องตามคำแนะนำ

๒. ผลสำเร็จและประโยชน์ที่ได้รับต่อการทำอาชีพการเกษตร: ผลลัพธ์ที่ได้รับจากการนำนวัตกรรม/เทคโนโลยีมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรคืออะไร เช่น ต้นทุน รายได้ ผลผลิต (ใส่รายละเอียดข้อมูลเชิงตัวเลขเพิ่มเติมเพื่อการเปรียบเทียบเชิงประจักษ์ และให้ระบุสินค้าเกษตรที่ทำการผลิตใน ศพก.ของท่าน)

๒.๑ สินค้าเกษตรที่มีการดำเนินกิจกรรมใน ศพก. มีดังนี้

๑) สินค้าเกษตร ด้านพืช ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๑.๑)ข้าว..... พื้นที่ปลูกจำนวน.....๒๐-๐-๐.....(ไร่-งาน-วา)

๒) สินค้าเกษตร ด้านประมง ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด ประกอบด้วย

๒.๑)-..... จำนวน.....-.....(หน่วย.....)

๓) สินค้าเกษตร ด้านปศุสัตว์ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....-.....ชนิด ประกอบด้วย

๓.๑)-..... จำนวน.....-.....(ตัว)

๔) สินค้าเกษตร ด้านอื่น ๆ ที่มีการผลิตใน ศพก. มีทั้งหมด.....๑.....ชนิด ประกอบด้วย

๔.๑)น้ำหมักสับปะรด..... จำนวน.....๕๐๐.....(หน่วย...ลิตร...)

๒.๒ ต้นทุนการผลิตสินค้าเกษตรใน ศพก.มีดังนี้ (ในระบุด้านทุนการผลิตสินค้าเกษตรหลัก)

๑) สินค้า.....ข้าว.....มีต้นทุนการผลิต ดังนี้

๑.๑) ค่าน้ำหมักจุลินทรีย์ย่อยสลายฟางข้าว เป็นเงิน ๑๐๐ บาท/ไร่

๑.๒) ค่าเตรียมดิน + น้ำมัน เป็นเงิน ๕๓๐ บาท/ไร่

๑.๓) ค่าเชื้อราไตรโคเดอร์มา (แช่เมล็ดพันธุ์) เป็นเงิน ๒๐ บาท/ไร่

๑.๔) ค่าเมล็ดพันธุ์ + ค่าจ้างหว่าน เป็นเงิน ๖๒๐ บาท/ไร่

๑.๕) ค่าคุมหญ้า + ค่าจ้างฉีดยา เป็นเงิน ๑๖๕ บาท/ไร่

๑.๖) ค่าปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๑ + ค่าจ้างหว่าน เป็นเงิน ๕๒๐ บาท/ไร่

๑.๗) ค่าเชื้อราเมตาไรเซียม + ค่าจ้างหว่าน เป็นเงิน ๖๐ บาท/ไร่

๑.๘) ค่าปุ๋ยเคมีครั้งที่ ๒ + ค่าจ้างหว่าน เป็นเงิน ๓๓๐ บาท/ไร่

๑.๙) ค่ายากันเชื้อรา + ค่าจ้างฉีดยา (๒รอบ) เป็นเงิน ๑๗๐ บาท/ไร่

๑.๑๐) ค่ารถเกี่ยว + ค่าน้ำมัน + ค่าจ้างขน เป็นเงิน ๕๔๐ บาท/ไร่

๑.๑๑) ค่าสูบน้ำ (ไฟฟ้า) เป็นเงิน ๓๕ บาท/ไร่

๑.๑๒) อื่นๆ (อาหาร, เครื่องดื่ม, ค่าโทรศัพท์ ฯลฯ) เป็นเงิน ๖๐ บาท/ไร่

รวมต้นทุนการผลิต๓,๑๕๐.....บาท/ไร่

รายได้๓,๓๕๐.....บาท/ไร่

หมายเหตุ ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เช่น ค่าเมล็ดพันธุ์ ค่าปุ๋ย ค่ายา และค่าจ้าง

การผลิตข้าวแบบลดต้นทุน

ตารางต้นทุนการผลิตข้าวเฉลี่ยต่อไร่ รอบนาปี 2567
(มีกุมภาพันธ์ 2567 - กันยายน 2567)

รายการ	ต้นทุนการคำนวณ (บาท/ไร่)
ค่าน้ำหมักจุลินทรีย์ย่อยฟาง	100
ค่าเตรียมดิน + ค่าน้ำมัน	530
ค่าเชื้อราไตรโคเดอร์มา (แช่เมล็ดพันธุ์)	20
ค่าเมล็ดพันธุ์ + ค่าจ้างหว่าน	620
ค่ายาคุมหญ้า + ค่าจ้างฉีด	165
ค่าปุ๋ยเคมี ครั้งที่ 1 + ค่าจ้างหว่าน	520
ค่าเชื้อราแบคทีเรีย + ค่าจ้างหว่าน	60
ค่าปุ๋ยเคมี ครั้งที่ 2 + ค่าจ้างหว่าน	330
ค่ายากันเชื้อรา + ค่าจ้างฉีด (2 รอบ)	170
ค่ารถเกี่ยว + ค่าน้ำมัน + ค่าจ้างขน	540
ค่าสูบน้ำ (ค่าไฟฟ้า)	35
อื่นๆ (อาหาร, เครื่องดื่ม, ค่าโทรศัพท์ ฯลฯ)	60
รวม	3,150

นายบุญลือ เรืองฉาย
 ปรึกษาด้านวิชาการเพื่อส่งเสริม
 การผลิตสินค้าเกษตร

สำนักงานเกษตรอำเภอปากเกร็ด

จังหวัดนนทบุรี

ภาพที่ ๓ การผลิตข้าวแบบลดต้นทุน

๒.๓ รายได้ของเกษตรกรต้นแบบ มีดังนี้

๑) รายได้รายวัน (ได้รายวันจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกวันของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....
 เฉลี่ยรายได้วันละ.....-.....บาท/วัน

๒) รายได้รายสัปดาห์ (ได้รายสัปดาห์จากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกสัปดาห์ของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....-.....
 เฉลี่ยรายได้สัปดาห์ละ.....-.....บาท/สัปดาห์

๓) รายได้รายเดือน (ได้รายเดือนจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกเดือนของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ถึงพันจึ.....
 เฉลี่ยรายได้เดือนละ.....๑,๐๐๐ - ๒,๐๐๐.....บาท/เดือน

๔) รายได้รายปี (ได้รายปีจากการจำหน่ายสินค้าเกษตรที่มีการให้ผลผลิตได้ทุกปีของท่าน)

ได้จากอะไรบ้าง ระบุ.....ทำนา.....
 เฉลี่ยรายได้ปีละ.....๖๗,๐๐๐.....บาท/ปี

๒.๔ ประโยชน์ที่ได้รับ (ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง เกษตรกรรายอื่น และประโยชน์ที่เกิดกับชุมชนมีอะไรบ้าง)

ประโยชน์ที่ได้รับจากการทำการเกษตรโดยใช้หลักวิชาการและนวัตกรรม มีดังนี้

๒.๔.๑ ประโยชน์ที่เกิดกับตนเอง

๑) ลดต้นทุนการผลิตสามารถลดต้นทุนการผลิตข้าวจากค่าเฉลี่ย ๔,๑๕๐ บาทต่อไร่ เหลือเพียง ๓,๑๕๐ บาทต่อไร่ ทำให้ประหยัดไปได้ ๑,๐๐๐ บาทต่อไร่ ซึ่งเป็นการเพิ่มรายได้สุทธิ

๒) ได้รับการยอมรับและรางวัล ได้รับรางวัลชนะเลิศการคัดเลือกเกษตรกรปราชญ์ด้านการผลิตข้าว ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๒ และรางวัลรองชนะเลิศอันดับที่ ๒ การคัดเลือก ศพก. ดีเด่น ระดับจังหวัด ประจำปี พ.ศ. ๒๕๖๕ และ พ.ศ. ๒๕๖๖

๒.๔.๒ ประโยชน์ที่เกิดกับเกษตรกรรายอื่น

๑) แหล่งเรียนรู้และถ่ายทอดความรู้ ศพก. ของนายบุญลือเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรที่สำคัญ โดยมีฐานเรียนรู้ ๖ฐาน ได้แก่ ๑) การผลิตขยายและการใช้สารชีวภัณฑ์๒) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน๓) การผลิตน้ำหมักชีวภาพ๔) การขยายพันธุ์พืช๕) การผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน และ๖) การเพาะเลี้ยงเห็ดนางฟ้า

๒) การอบรมและพัฒนาทักษะ มีการอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรในพื้นที่ ทำให้เกษตรกรได้รับความรู้ความเข้าใจ และสามารถนำองค์ความรู้ที่ได้รับไปประยุกต์ใช้เพื่อลดต้นทุน เพิ่มปริมาณและคุณภาพของผลผลิต และผลิตสินค้าที่คำนึงถึงสภาพแวดล้อม

๓) สร้างเครือข่าย ปัจจุบันมีเกษตรกรแปลงใหญ่จำนวน ๓๐ รายที่ผ่านการอบรมจาก ศพก. ซึ่งช่วยสร้างเครือข่ายและขยายผลการดำเนินงาน

๒.๔.๓ ประโยชน์ที่เกิดกับชุมชน

๑) การพัฒนาการเกษตรที่ยั่งยืน การลดการใช้สารเคมีและการส่งเสริมการเกษตรอินทรีย์ช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรธรรมชาติในชุมชน

๒) การสร้างความเข้มแข็งของชุมชนศพก. เป็นจุดศูนย์รวมในการพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับเกษตรกร และเกษตรกรด้วยกันเอง ซึ่งช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์และองค์ความรู้ในชุมชน

๓) สุขภาพที่ดีขึ้น การลดการใช้สารเคมีในภาคเกษตรส่งผลดีต่อสุขภาพของทั้งเกษตรกรและผู้บริโภคในชุมชน

๔) การพึ่งพาตนเอง ส่งเสริมให้เกษตรกรสามารถผลิตปัจจัยการผลิตบางส่วนได้เอง เช่น ปุ๋ยและสารชีวภัณฑ์ ลดการพึ่งพาจากภายนอกและสร้างความมั่นคงในอาชีพ

๓. ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและการอนุรักษ์:

๓.๑ เทคโนโลยี/นวัตกรรมที่นำมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของท่านมีการช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมหรืออนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรของท่านและชุมชนอย่างไร

การนำเทคโนโลยีและนวัตกรรมมาปรับใช้ในกิจกรรมการเกษตรของนายบุญลือ เรื่องฉाय เกษตรกรต้นแบบมีส่วนช่วยรักษาสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่แปลงเกษตรและชุมชนอย่างชัดเจนดังนี้

๓.๑.๑ ลดการปนเปื้อนของสารเคมีในสิ่งแวดล้อม หัวใจสำคัญของแนวคิดการเกษตรนี้คือการลดการพึ่งพาสารเคมี ไม่ว่าจะเป็นปุ๋ยเคมีหรือสารเคมีกำจัดศัตรูพืช ซึ่งโดยปกติแล้วสารเคมีเหล่านี้เมื่อถูกนำไปใช้ในแปลงเกษตร มักจะปนเปื้อนลงสู่แหล่งน้ำใต้ดิน แหล่งน้ำผิวดิน และสะสมในดิน ทำให้เกิดผลเสียต่อระบบนิเวศ

๓.๑.๒ ส่งเสริมสุขภาพดินและระบบนิเวศในไร่นา

๑) การใช้สารชีวภัณฑ์ (เชื้อราไตรโคเดอร์มา, เชื้อราเมธาไรเซียม) การนำเชื้อจุลินทรีย์เหล่านี้มาใช้ในการควบคุมโรคและแมลงศัตรูพืชแทนสารเคมี ช่วยรักษาสมดุลของระบบนิเวศในดินและน้ำ ไม่ทำลายจุลินทรีย์ที่มีประโยชน์อื่นๆ และส่งเสริมให้ดินมีชีวิต

๒) การผลิตปุ๋ยหมักและน้ำหมักสับปรดการผลิตปุ๋ยอินทรีย์ใช้เอง นี่เป็นการนำเศษวัสดุเหลือใช้ทางการเกษตรมาแปรรูปให้เกิดประโยชน์ ช่วยลดปริมาณขยะอินทรีย์ และเมื่อนำไปใช้ในดินจะช่วยเพิ่ม

อินทรีย์วัตถุในดิน ทำให้โครงสร้างดินดีขึ้น ดินอุ้มน้ำได้ดีขึ้น และเพิ่มธาตุอาหารตามธรรมชาติ ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ในระยะยาว

๓.๑.๓ อนุรักษ์ทรัพยากรน้ำและลดมลพิษทางอากาศ:

การลดการใช้สารเคมีช่วยลดโอกาสที่สารพิษจะชะล้างลงสู่แหล่งน้ำสาธารณะ และลดการระเหยของสารเคมีบางชนิดสู่ชั้นบรรยากาศ ซึ่งเป็นการอนุรักษ์คุณภาพของทรัพยากรน้ำและอากาศในชุมชน

การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมของ ศพก. อำเภอปากเกร็ด ได้แก่ การทำนาแบบผสมผสานโดยใช้สารชีวภาพ เน้นการเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม ทำให้เกิดความยั่งยืนทั้งในด้านการผลิตและคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน

๓.๒ ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ (ที่เกิดจากการทำกิจกรรมทางการเกษตร ใน ศพก.)

ประโยชน์ด้านการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติที่เกิดขึ้นจากการดำเนินกิจกรรมทางการเกษตรในศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอปากเกร็ด มีดังนี้

๑) การอนุรักษ์ดิน

๑.๑) ลดการปนเปื้อนของสารเคมี การลดการใช้ปุ๋ยเคมีและสารเคมีกำจัดศัตรูพืชช่วยป้องกันการสะสมของสารพิษในดิน ทำให้โครงสร้างและองค์ประกอบของดินไม่ถูกทำลาย

๑.๒) เพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดิน การผลิตและใช้ปุ๋ยหมักและปุ๋ยน้ำหมักสับปะรดเป็นการเพิ่มอินทรีย์วัตถุในดิน ซึ่งช่วยปรับปรุงโครงสร้างดิน ทำให้ดินร่วนซุย ระบายน้ำและอากาศได้ดีขึ้น และเพิ่มธาตุอาหารตามธรรมชาติในระยะยาว

๑.๓) ส่งเสริมจุลินทรีย์ในดิน การใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มาและเมธาไรเซียม ช่วยรักษาสมดุลของจุลินทรีย์ที่เป็นประโยชน์ในดิน ทำให้ดินมีชีวิตและมีความสมบูรณ์ทางชีวภาพ

๒) การอนุรักษ์น้ำ

๒.๑) ลดการปนเปื้อนในแหล่งน้ำ การลดการใช้สารเคมีช่วยป้องกันไม่ให้น้ำปนเปื้อนสารพิษชะล้างลงสู่แหล่งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน ซึ่งเป็นการรักษาคุณภาพน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภคและการเกษตร

๒.๒) การใช้ปุ๋ยอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดการดินที่ดีขึ้นด้วยอินทรีย์วัตถุช่วยให้ดินสามารถอุ้มน้ำได้ดีขึ้น ลดการสูญเสียจากการระเหยและการไหลบ่า

๓) การอนุรักษ์อากาศ

๓.๑) ลดมลพิษทางอากาศ การลดการใช้สารเคมีบางชนิดที่อาจระเหยสู่บรรยากาศ ช่วยลดการเกิดมลพิษทางอากาศ และสร้างสภาพแวดล้อมที่ดีขึ้นสำหรับเกษตรกรและชุมชน

๔) การอนุรักษ์ความหลากหลายทางชีวภาพ

การลดการใช้สารเคมีส่งเสริมให้เกิดความหลากหลายของสิ่งมีชีวิตในระบบนิเวศการเกษตร ทั้งแมลงที่เป็นประโยชน์ สัตว์เล็กๆ และจุลินทรีย์ ซึ่งช่วยรักษาสมดุลทางธรรมชาติและลดการพึ่งพาสารเคมีในการควบคุมศัตรูพืช

๔. ผลสำเร็จการทำงานให้ชุมชนในฐานะ ศพก. ที่เป็นเชิงประจักษ์

๔.๑ ผลสำเร็จการปฏิบัติงานในฐานะ ศพก. เป็นที่ประจักษ์

๔.๑.๑ มีความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่

ผลสำเร็จการปฏิบัติงานของ ศพก. อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี แสดงให้เห็นถึงความรู้เกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานด้านการเกษตรของพื้นที่ดังนี้:

ความเข้าใจในบริบทของพื้นที่: ศพก. ตั้งอยู่ในตำบลคลองข่อย อำเภอปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีการทำนาเป็นหลัก ทำให้ ศพก. มีความเข้าใจอย่างลึกซึ้งในกิจกรรมการเกษตรหลักของชุมชน

การระบุปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่: ศพก. ได้รับการจัดตั้งขึ้นเพื่อเป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการด้านการเกษตรของเกษตรกรในพื้นที่อย่างแท้จริง ซึ่งบ่งชี้ถึงการรับรู้ข้อมูลปัญหาด้านการเกษตรที่เผชิญอยู่ เช่น ต้นทุนการผลิตสูง และการพึ่งพาสารเคมี

การพัฒนาองค์ความรู้ที่ตอบโจทย์ท้องถิ่น องค์ความรู้เด่น คือ "การทำนาแบบผสมผสานโดยใช้สารชีวภาพเพื่อลดการใช้สารเคมีและลดต้นทุนการผลิตข้าว" ซึ่งเป็นแนวทางที่เหมาะสมและจำเป็นสำหรับเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในพื้นที่

การเป็นศูนย์กลางข้อมูลและบริการศพก. ทำหน้าที่เป็นจุดให้บริการข้อมูลข่าวสารและบริการด้านการเกษตรต่างๆ แก่เกษตรกร รวมถึงเป็นจุดนัดพบเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงบทบาทในการรวบรวมและกระจายข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการเกษตรในพื้นที่

การลดต้นทุนที่พิสูจน์ได้จริง ผลลัพธ์ของการดำเนินงานที่สามารถลดต้นทุนการผลิตข้าวได้ถึง ๑,๐๔๐ บาทต่อไร่ สะท้อนให้เห็นถึงการประยุกต์ใช้ข้อมูลด้านการผลิตและต้นทุนของพื้นที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๔.๑.๒ การให้บริการในการเป็นจุดอบรม ศึกษาดูงานและเป็นวิทยากรในการถ่ายทอดความรู้

เกิดกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม มีการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง และมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรต้นแบบกับเกษตรกรในพื้นที่หรือผู้ที่สนใจ

๔.๑.๓ การให้บริการด้านการแก้ไขปัญหา เป็นที่ปรึกษาในการแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่ รวมถึงการรับเรื่องร้องเรียนในพื้นที่

ศพก.อำเภอปากเกร็ด ได้รับการจัดตั้งขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์หลักเพื่อแก้ไขปัญหาและสามารถตอบสนองความต้องการด้านการเกษตรของชุมชนได้อย่างแท้จริงซึ่งหมายถึงการทำหน้าที่เป็นจุดศูนย์รวมในการระบุและแก้ไขปัญหาที่เกษตรกรในพื้นที่ประสบอยู่ซึ่ง ศพก.อำเภอปากเกร็ดเป็นจุดที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารและบริการด้านการเกษตรต่างๆ กับเกษตรกร และผู้ที่สนใจ ซึ่งรวมถึงการให้คำปรึกษาและแนวทางในการแก้ไขปัญหาด้านการผลิต การลดต้นทุน และการจัดการศัตรูพืชครอบคลุมถึงการรับฟังประเด็นปัญหาและความเดือดร้อนต่างๆ ที่เกษตรกรนำมาปรึกษา เพื่อหาทางออกหรือประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป

๔.๑.๔ การให้บริการด้านข้อมูลข่าวสาร และด้านวิชาการเกษตร

ศพก.อำเภอปากเกร็ดเป็นจุดที่ให้บริการข้อมูลข่าวสารและบริการด้านการเกษตรต่างๆ กับเกษตรกร โดยเป็นแหล่งที่เกษตรกรสามารถเข้าถึงข้อมูลที่จำเป็นต่อการทำการเกษตรและเป็นจุดนัดพบในการพบปะพูดคุยและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรกับเกษตรกร และระหว่างเกษตรกรด้วยกันเอง ซึ่งเป็นช่องทางสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารทางการเกษตร โดยเน้นการเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบที่ประสบความสำเร็จ

๔.๑.๕ การขยายผลองค์ความรู้สู่การปฏิบัติของเกษตรกร (มีช่องทางในการขยายผลอย่างไร เกษตรกรในชุมชน หรือเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติต่ออย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นกับเกษตรกรที่นำองค์ความรู้ไปปฏิบัติอย่างไร)

๑) การเรียนรู้จากเกษตรกรต้นแบบเน้นการเรียนรู้จากประสบการณ์และความสำเร็จของนายบุญลือ เรืองฉาย ซึ่งเป็นเกษตรกรต้นแบบ

๒) กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมมีการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง และส่งเสริมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างเกษตรกรต้นแบบกับเกษตรกรในพื้นที่หรือเกษตรกรที่สนใจ

๓) ฐานเรียนรู้เชิงปฏิบัติมีการจัดตั้งฐานเรียนรู้ ๖ ฐาน ได้แก่ ๑) การผลิตขยายและการใช้สารชีวภัณฑ์๒) การใช้ปุ๋ยตามค่าวิเคราะห์ดิน๓) การผลิตน้ำหมักชีวภาพ๔) การขยายพันธุ์พืช๕) การผลิตปุ๋ยหมักสูตรพระราชทาน และ ๖) การเพาะเลี้ยงเห็ดนางฟ้า

เกษตรกรที่มาเรียนรู้จะได้รับความรู้ ความเข้าใจนำองค์ความรู้ที่ได้รับจาก ศพก. ไปประยุกต์ใช้ในการกิจกรรมการเกษตรของตนเอง เพื่อลดต้นทุนการผลิต และพัฒนาระบบการผลิตที่พึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

๔.๑.๖ การมีส่วนร่วมในการพัฒนางานส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ร่วมกับชุมชน หรือหน่วยงานในพื้นที่ เนื่องจาก ศพก.อำเภอปากเกร็ด เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านการเกษตรของชุมชนโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแก้ไขปัญหาและตอบสนองความต้องการด้านการเกษตรของชุมชนอย่างแท้จริง ซึ่งบ่งชี้ถึงการทำงานที่ผูกพันกับชุมชนแล้วนั้น ยังรับเป็นวิทยากรบรรยายให้กับองค์กรบริหารส่วนตำบลคลองข่อย และมหาวิทยาลัย โดยมีการใช้กระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมอย่างต่อเนื่อง ตลอดฤดูกาลผลิต ส่งเสริมให้เกษตรกรและผู้เกี่ยวข้องได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเรียนรู้และพัฒนากิจกรรมต่างๆ

๔.๑.๔ บทบาทในการเป็นประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อย่างไรบ้าง

บทบาทของประธานคณะกรรมการศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) เป็นตำแหน่งสำคัญที่ต้องใช้ทั้งความเป็นผู้นำ การประสานงาน และความมุ่งมั่นในการขับเคลื่อนงานด้านการเกษตรในพื้นที่ แม้จะเป็นภาระงานที่หนัก แต่ก็เต็มไปด้วยโอกาสในการสร้างผลกระทบเชิงบวกและเป็นความภาคภูมิใจในการพัฒนาชุมชนเกษตรอย่างยั่งยืน โดยมีบทบาทสำคัญดังนี้

๑. ผู้นำการวางแผนและกำหนดทิศทางประธานมีบทบาทหลักในการนำคณะกรรมการ ศพก. และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาประชุมเพื่อวิเคราะห์ศักยภาพของพื้นที่ กำหนดทิศทางการพัฒนา ศพก. และจัดทำแผนปฏิบัติการที่สอดคล้องกับนโยบายกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ รวมถึงตอบสนองความต้องการที่แท้จริงของเกษตรกรในชุมชน บทบาทนี้ช่วยให้มั่นใจได้ว่าทุกกิจกรรมของ ศพก. มีเป้าหมายที่ชัดเจนและมีประสิทธิภาพสูงสุด

๒. ผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาและนวัตกรรมประธานเป็นผู้ผลักดันให้ ศพก. นำองค์ความรู้ วิชาการ และเทคโนโลยีนวัตกรรมใหม่ๆ มาประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมการเกษตร ไม่ว่าจะเป็นการพัฒนาหลักสูตรอบรม การจัดฐานเรียนรู้ การนำเสนอแนวทางการลดต้นทุน หรือการเพิ่มมูลค่าผลผลิต บทบาทนี้เป็นการสร้างการเปลี่ยนแปลงและยกระดับศักยภาพของเกษตรกรให้ทันสมัย

๓. ผู้บริหารจัดการและผู้ประสานงานหลักรับผิดชอบในการบริหารจัดการ ศพก. และศูนย์เครือข่ายให้ดำเนินงานได้อย่างราบรื่น รวมถึงเป็นแกนกลางในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และเกษตรกรในพื้นที่ เพื่อบูรณาการการทำงานและระดมทรัพยากรต่างๆ มาสนับสนุนกิจกรรมของ ศพก. บทบาทนี้ช่วยให้เกิดพลังความร่วมมือที่ยิ่งใหญ่และผลักดันเป้าหมายร่วมกัน

๔. ที่ปรึกษาและผู้แก้ไขปัญหาทำหน้าที่เป็นที่ปรึกษาให้กับเกษตรกรในพื้นที่ รับฟังปัญหาความท้าทายที่เกษตรกรประสบ และร่วมกับคณะกรรมการและเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในการหาแนวทางแก้ไขปัญหาเหล่านั้น บทบาทนี้แสดงถึงความรับผิดชอบในการเป็นที่พึ่งพาและผู้นำการเปลี่ยนแปลงในชุมชน

๕. ผู้ติดตามและประเมินผลประธานมีหน้าที่ในการติดตามผลการดำเนินงานของ ศพก. อย่างใกล้ชิด เพื่อประเมินความก้าวหน้า ปรับปรุงแผนงานให้เหมาะสม และจัดทำรายงานผลสำเร็จเพื่อสื่อสารให้ผู้เกี่ยวข้องและสาธารณชนรับทราบ บทบาทนี้เน้นความโปร่งใสและความรับผิดชอบต่อผลลัพธ์

แม้ภาระงานจะหนักและต้องรับผิดชอบหลายด้าน แต่บทบาทประธานคณะกรรมการ ศพก. คือการเป็น "กลไกสำคัญ" ในการพัฒนาภาคเกษตรของประเทศ เป็นโอกาสอันยิ่งใหญ่ที่จะได้สร้างคุณูปการแก่เกษตรกรและชุมชนอย่างยั่งยืน ซึ่งความสำเร็จที่เกิดขึ้นจะเป็นเครื่องพิสูจน์ถึงความมุ่งมั่นและวิสัยทัศน์ของผู้นำอย่างแท้จริง

๔.๒ ความภาคภูมิใจในการเป็น ศพก.

๔.๒.๑ ความภาคภูมิใจในการดำเนินงานเป็น ศพก. ในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชน ในฐานะเกษตรกรต้นแบบมีความภาคภูมิใจในการร่วมขับเคลื่อนการพัฒนาด้านเกษตรในชุมชนเกิดจากผลสำเร็จและผลกระทบเชิงบวกที่เกิดขึ้นอย่างเป็นรูปธรรม ดังนี้

- ๑) ความสำเร็จในการลดต้นทุนและเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต
- ๒) เป็นแหล่งเรียนรู้และสร้างเกษตรกรผู้นำนำองค์ความรู้ไปปฏิบัติจนเกิดผลสำเร็จ เป็นความภาคภูมิใจที่ได้สร้างนักเกษตรกรที่เข้มแข็งและยั่งยืน
- ๓) ส่งเสริมให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมี หันมาใช้สารชีวภัณฑ์ ปุ๋ยหมัก และปุ๋ยน้ำหมักชีวภาพ ถือเป็นความภาคภูมิใจในการร่วมอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ดิน น้ำ และอากาศในชุมชน ทำให้เกิดระบบนิเวศการเกษตรที่ดีขึ้น
- ๔) สร้างความเข้มแข็งและบูรณาการในชุมชน

๔.๒.๒ ความเป็นผู้นำและความเป็นจิตอาสา

- ๑) ความเป็นผู้นำชุมชนในรูปแบบทางการและไม่เป็นทางการ
นายบุญลือ เรืองฉาย เกษตรกรต้นแบบนั้น มีความเป็นผู้นำ ดังนี้
 - ๑.๑) อดีตผู้ช่วยผู้ใหญ่บ้าน หมู่ที่ ๖ ตำบลคลองข่อย ประธาน
 - ๑.๒) ประธานศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอปากเกร็ด
 - ๑.๓) หมอดินอาสาประจำตำบลคลองข่อย
 - ๑.๔) ประธานศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน (ศจช.) ตำบลคลองข่อย
 - ๑.๕) ประธานศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน (ศดปช.) ตำบลคลองข่อย
- ๒) การเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวม
นายบุญลือ เรืองฉาย เกษตรกรต้นแบบของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) อำเภอปากเกร็ด ได้แสดงออกถึงการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมอย่างแท้จริง ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาภาคการเกษตรของชุมชน

การอุทิศเวลาส่วนตัวเพื่อการแบ่งปันความรู้นายบุญลือได้สละเวลาอันมีค่าของตนเองอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้คำแนะนำ ให้บริการ และถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านการเกษตรให้กับเกษตรกรในพื้นที่ เจ้าหน้าที่ และผู้ที่สนใจเข้ามาเรียนรู้ การเสียสละนี้ไม่เพียงแต่ช่วยยกระดับทักษะและความรู้ของผู้อื่น แต่ยังเป็นการสร้างแรงบันดาลใจและเครือข่ายความร่วมมือที่แข็งแกร่งในชุมชน

การเสียสละที่ดินเพื่อเป็นฐานการเรียนรู้ที่ยั่งยืนการตัดสินใจสละที่ดินส่วนตัวเพื่อสร้างเป็นอาคารศูนย์เรียนรู้ ศพก. อำเภอปากเกร็ด แสดงให้เห็นถึงวิสัยทัศน์ที่กว้างไกลและความมุ่งมั่นที่จะสร้างคุณูปการ

ในระยะยาว การกระทำนี้ได้ก่อให้เกิดรากฐานที่มั่นคงสำหรับการพัฒนาการเกษตร เป็นสถานที่ที่เปิดกว้างสำหรับทุกคนได้เข้ามาศึกษา ฝึกปฏิบัติ และต่อยอดองค์ความรู้ เพื่อให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน

๕. ข้อคิดประจักษ์ตัวในการทำงาน

ถ้าตั้งใจทำอะไรก็สำเร็จ ขอแค่มีความตั้งใจ

ส่วนที่ ๔ ผู้ร่วมดำเนินการถอดบทเรียน

๑. ดำเนินงานถอดบทเรียน โดย(ระบุผู้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานถอดบทเรียน)

- ๑.๑ นางสาวณราภรณ์ กล้าแสง ตำแหน่ง เกษตรอำเภอบางกรูด
- ๑.๒ นายวิโรจน์ กิจไมตรี ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
- ๑.๓ นางสาวเกศสุรีย์ เปียงสืบตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ
- ๑.๔ นางสาววัชรภรณ์ ประทุมโพธิ์ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรปฏิบัติการ
- ๑.๕ นางสาวฐาปณี ดวงดีตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตร

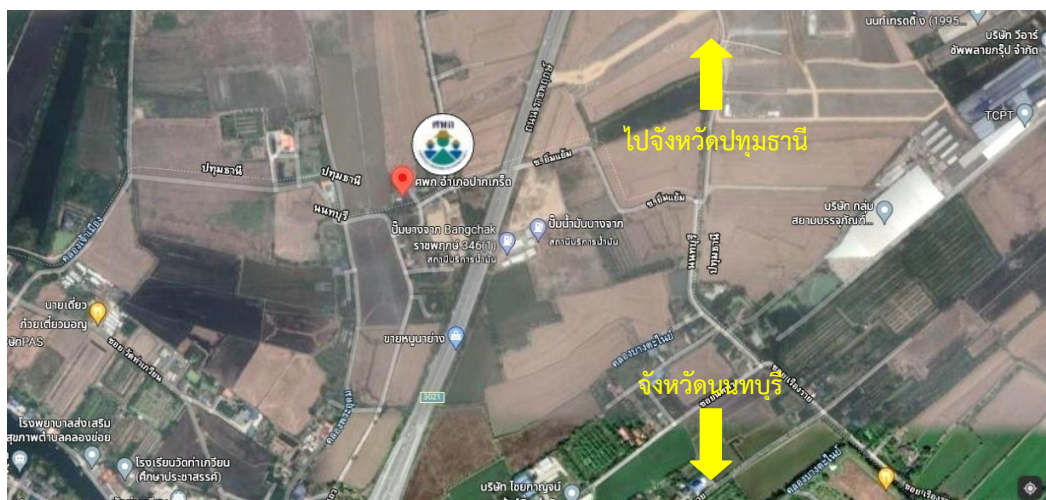
๒. กระบวนการถอดบทเรียน/เครื่องมือที่ใช้โดยใช้กระบวนการจัดเวทีถอดองค์ความรู้เกษตรกรต้นแบบ และจดบันทึก

๓. ปัญหา/อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการดำเนินการถอดบทเรียน(ไม่มี)

***หมายเหตุ ๑. ให้แนบภาพประกอบในแต่ละข้อ

๒. ใส่ภาคผนวกในส่วนของแผนที่แสดงที่ตั้ง ศพก. และศพก. เครือข่าย หรือส่วนอื่นๆที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานของ ศพก.

ภาคผนวก

ภาพผนวกที่ ๑ แผนที่สถานที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร ตำบลคลองข่อย อำเภอบางกรี่ จังหวัดนนทบุรี

ตารางผนวกที่ ๑ แสดงศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอปากเกร็ด
จังหวัดนนทบุรี

ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์ เครือข่าย	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์ เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	แปลงเรียนรู้ด้านไม้ผล ต.คลองข่อย	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๖	คลองข่อย	นางสาวกาญจนา พึงไป	๐๖๕-๒๓๙๓๕๓๖
๒	แปลงเรียนรู้ด้านไม้ผล ต.คลองพระอุดม	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๓	คลอง พระอุดม	นายกิติกุล แก้วทอง	๐๘๗-๕๕๘๘๘๒๘
๓	แปลงเรียนรู้ด้านไม้ผล ต.บางพลับ	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๑	บางพลับ	นางศิริ ภูบนิม	๐๘๗-๗๐๒๑๒๒๗
๔	แปลงเรียนรู้ด้านไม้ผล ม.๔ ต.อ้อมเกร็ด	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๔	อ้อมเกร็ด	นายปราโมทย์ กล้าเดช	๐๘๙-๐๐๓๐๑๙๙
๕	แปลงเรียนรู้ด้านไม้ผล ม.๕ ต.อ้อมเกร็ด	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๕	อ้อมเกร็ด	นายเอื้อน ปิ่นทอง	๐๘๙-๑๕๔๔๑๐๕
๖	แปลงเรียนรู้ด้านไม้ผล ม.๑ ต.อ้อมเกร็ด	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๑	อ้อมเกร็ด	นางศรียงค์ วิมลสรกิจ	๐๘๑-๖๙๖๘๓๕๘
๗	แปลงเรียนรู้ด้านไม้ผล ต.ทำอัฐ	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๗	ทำอัฐ	นางสาวสุรียพร สุจริต	๐๘๕-๓๔๓๙๑๖๑
๘	แปลงเรียนรู้ด้านไม้ผล ต.บางตะไนย์	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๕	บางตะไนย์	นางสาวกาญจนา นาน่วม	๐๘๗-๑๐๔๘๒๕๙
๙	แปลงเรียนรู้ด้านไม้ผล ต.เกาะเกร็ด	ศูนย์เรียนรู้ด้านไม้ผล	๓	เกาะเกร็ด	นางทับทิม สดใส	๐๘๙-๘๘๒๐๑๙๒
๑๐	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว/ ศูนย์ข้าวชุมชน	๖	คลองข่อย	นายบุญชอบ คลองข่อย	๐๖๕-๒๓๙๓๕๓๖

ตารางผนวกที่ ๑ (ต่อ)

ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์ เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑๑	ศูนย์เรียนรู้ด้านเกษตร ผสมผสาน	ศูนย์เกษตรผสมผสาน	๔	คลองข่อย	นางละเอียด สุดรุ่ง	๐๙๑-๗๕๗๖๖๑๕
๑๒	ศูนย์เรียนรู้ด้าน ประมง	ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง	๑	บางพลับ	นายประจวบ เอี่ยมโสด	-
๑๓	ศูนย์เรียนรู้สหกรณ์	ศูนย์เรียนรู้สหกรณ์	๔	บางตะไนย์	นายสุจินดา กลั่นคุ้ม	๐๘๗-๔๒๗๖๔๑๖
๑๔	ฟาร์มสลัดไทยแลนด์	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชผัก	๙	คลองข่อย	นายปัญญา จันทรา	-
๑๕	สวนเกษตรพันธุ์ไม้	ศูนย์เรียนรู้ด้านเศรษฐกิจ พอเพียง	๘	ท่าอิฐ	นายศุภชัย แสงดี	๐๙๒-๘๖๔๗๙๖๓

ที่มา: สำนักงานเกษตรอำเภopakเกร็ด จังหวัดนนทบุรี, พ.ศ. ๒๕๖๗